

Kirje

7.10.2025

VN/30559/2025
VN/30559/2025-VNK-1

Eduskunnan puhemiesneuvostolle

Nimeämispyyntö; parlamentaarinen työryhmä perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 80/2022 vp edellytettyä arviointia perustuslain tarkistamiseksi

Perustuslakivaliokunnan arviointitoimeksianto

Eduskunta käsitteli Suomen liittymistä Pohjois-Atlantin liiton (myöhemmin Nato) jäseneksi hallituksen esityksen HE 315/2022 vp johdosta. Perustuslakivaliokunta katsoi esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 80/2022 vp), että Nato-jäsenyys voitiin hyväksyä perustuslain 94 §:n 2 momentissa ja perustuslain 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla yksinkertaisella enemmistöllä.

Perustuslakivaliokunta sisällytti asiantuntijakuulemisten perusteella lausuntoonsa valtioneuvostolle osoitetun arviointitoimeksiannon. Perustuslakivaliokunta lausui asiasta seuraavasti:

Perustuslain tarkistaminen

(45) Perustuslakivaliokunnan mielestä on sinänsä selvää, että kansallinen päätöksenteko toteutetaan myös Naton jäsenenä voimassa olevan perustuslain mukaisen toimivallan ja päätöksentekomenettelyjen mukaisesti. Nato-jäsenyys ei siten välittömästi vaikuta suomalaisten valtioelinten toimivaltasuhteisiin ja päätöksentekomenettelyihin. Valiokunnan käsityksen mukaan Nato-jäsenyydestä voi kuitenkin aiheutua merkittäviä välillisiä vaikutuksia valtioelinten välisiin valta-asetelmiin.

(46) Perustuslakivaliokunnan mielestä valtioneuvoston on syytä Nato-jäsenyyden oloissa arvioida tällaisia vaikutuksia ja niihin liittyviä tarpeita vahvistaa esimerkiksi hallitusvallan käytön parlamentaarisia piirteitä sekä eduskunnan vaikutusmahdollisuuksien riittävyttä keskeisten ulko- ja turvallisuuspoliittisten ratkaisujen osalta. Arvioinnin on syytä kattaa perustuslain asiaa koskeva sääntely kokonaisuudessaan.

Oikeusministeriön esiselvitys

Oikeusministeriön 7.10.2025 julkaistussa esiselvityksessä on tarkasteltu perustuslakivaliokunnan lausunnossa edellytetyn arvioinnin kannalta keskeisiä perustuslain säännöksiä ja niihin liittyvää muuta sääntelyä.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtioneuvoston kanslia

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 23
00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1602 2165
+358 9 1602 2165

kirjaamo.vnk@gov.fi

Osana sääntelyn nykytilan kuvausta arvioidaan voimassa olevan sääntelyn selkeyttä. Koska osa Nato-asioiden kansallisen käsittelyn tarkemmista menettelyistä on jätetty valtiokäytännössä tarkemmin määriteltäväksi, kuvataan esiselvityksessä myös menettelyitä, joita sovelletaan Nato-asioita koskevaan Suomen kannanmuodostukseen ja päätöksentekoon. Sääntelyn ja käytäntöjen kuvaamisen tarkoituksena on tarjota yleiskuvaus siitä, millaisen sääntelyn ja tähän mennessä muotoutuneiden valtiokäytäntöjen mukaisesti Suomen kansallista kannanmuodostusta ja kansallisia päätöksiä Nato-asioihin liittyen tehdään.

Esiselvitys on laadittu virkatyönä oikeusministeriössä. Esiselvityksen valmistelun yhteydessä on käyty keskusteluita valtioneuvoston kanslian, ulkoministeriön, puolustusministeriön ja tasavallan presidentin kanslian edustajien kanssa. Esiselvitys on oikeusministeriön virkanäkemys asiasta. Oikeusministeriössä laadittu esiselvitys tarjoaa tausta-aineistoa hyödynnettäväksi asiaa koskevassa poliittisessa keskustelussa. Esiselvitys sisältää alustavia arvioita siitä, voiko ja millä tavoin Nato-jäsenyys vaikuttaa valtioelinten välisiin valta-asetelmiin. Esiselvityksessä on pyritty kuvaamaan oikeudellista tarkastelukehikkoa ja tunnistamaan nykyisiä asioiden käsittelymenettelyjä.

Esiselvityksessä on tunnistettu kaksi kysymystä, joista ainakin on syytä käydä poliittista jatkokeskustelua. Kysymykset liittyvät ulkopolitiikan yhteisjohtamista koskevan perustuslain säännöksen tulkintaan sekä siihen, millaisista asioista on ainakin informoitava eduskuntaa ja missä vaiheessa asian valmistelua informointi on syytä tehdä eduskunnan oikea-aikaisen ja riittävän laajan informoinnin turvaamiseksi.

Perustuslain 93 §:n 1 momentin 1. virkkeen mukaisen ulkopolitiikan yhteisjohtamista koskevan perustuslain säännöksen tulkinta edellyttää myös Nato-asioissa tapauskohtaista harkintaa. Esiselvityksen laatimisessa on todettu, että tasavallan presidentti ja valtioneuvosto tekevät strategiset ja muut merkittävät Naton toimintaan osallistumista koskevat ulkopolitiikan johtamiseen perustuslain 93 §:n 1 momentin mukaisesti kuuluvat linjaukset yhteistoiminnassa, mutta kaikki Nato-asioihin liittyvä kannanmuodostus ei ole osa ulkopolitiikan johtamista. Esiselvityksen perusteella ei voida sanoa täysin selvästi sitä, onko mahdollista ja millä kriteereillä etukäteisesti tarkemmin arvioida sitä, milloin Nato-asioiden tulee katsoa kuuluvan osaksi ulkopolitiikan johtamista.

Esiselvityksen laatimisessa on todettu selväksi, että eduskunnan vaikutusmahdollisuudet Nato-asioissa tulee turvata. Selvänä voidaan pitää sitä, että eduskunnalla on perustuslain 47 §:n ja 97 §:n mukaisesti laaja oikeus saada tietoa myös Nato-asioista. Eduskunnalla on laaja tiedonsaantioikeus ja oikeus saada tiedot juuri niistä asioista, mitä eduskunta katsoo tarvitsevänsä tehtävänsä hoitamista varten. Eduskunnan tiedonsaantioikeuden turvaaminen riittävällä tavalla Nato-asioista edellyttää, että valtioneuvostossa on ymmärrys siitä, millaisista asioista ja missä vaiheessa eduskunnalle on annettava näistä tietoa. Esiselvityksen laatimisen osana on todettu valtioneuvoston velvoitteiden osalta selväksi, että eduskunnalle on annettava tietoa ulkoministeri- ja puolustusministerikokouksista ja huippukokouksesta. Eduskunta ei ole yksilöinyt Nato-asioiden osalta tätä tarkemmin, millaisista asioista ja missä vaiheessa eduskunta haluaa saada valtioneuvostolta tietoa Nato-asioista. Jotta eduskuntaa voidaan informoida oikea-aikaisesti, olisi perusteltua olla nykyistä selvempi ymmärrys siitä, mikä olisi oikea ajankohta uusista asioista informoinnille ja millaisella kynnyksellä tietoa eduskunnan kannalta merkittävistä uusista asioista olisi syytä toimittaa eduskunnalle. Eduskunnan oikea-aikaisen ja riittävän laajan informoinnin turvaamiseksi voitaisiin esimerkiksi valtioneuvoston ja eduskunnan välillä kuvata yleisiä perusteita siitä, millaisista asioista on ainakin informoitava eduskuntaa ja missä vaiheessa asian valmistelua informointi on syytä tehdä. Tällaisten mahdollisten yleisten linjausten lisäksi oikea-aikaisen tiedottamisen onnistumista tukisi jatkuva vuoropuhelu toimivaltaisten ministeriöiden ja valiokuntien välillä. Tällainen yleisiä lähtökohtia kuvaava linjaus voisi olla luonteeltaan käytännön työskentelyä tukeva ohjeistus, mutta se ei voisi rajoittaa eduskunnan tiedonsaantioikeutta.

Parlamentaarisen työryhmän asettaminen

Valtioneuvosto asettaa parlamentaarisen työryhmän käsittelemään perustuslakivaliokunnan lausunnossaan tekemää arviointitoimeksiantoa ja tekemään tarvittavia ehdotuksia sääntelyn tai valtiokäytännön uudistamiseksi. Työryhmän tehtävänä on tehdyn

esiselvityksen perusteella arvioida ja tarvittaessa tehdä perusteltuja ehdotuksia Nato-asioita koskevien käytäntöjen tai lainsäädännön kehittämiseksi.

Nimeämispyyntö

Eduskuntavaalien perusteella muodostettuja eduskuntaryhmiä pyydetään nimeämään työryhmään kolmesta suurimmasta eduskuntaryhmästä kaksi jäsentä sekä muista eduskuntaryhmistä yksi jäsen. Pyydetään nimeämään myös työryhmän puheenjohtaja suurimmasta eduskuntaryhmästä (kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä) sekä varapuheenjohtaja toiseksi suurimmasta eduskuntaryhmästä (perussuomalaisten eduskuntaryhmä). Puheenjohtajuus ja varapuheenjohtajuus eivät lisää heidän edustamiensa eduskuntapuolueiden jäsenpaikkamäärää työryhmässä, ainoastaan heidän roolinsa muuttuu.

Nimettävien parlamentaarisen työryhmän jäsenten tulee olla kansanedustajia. Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) vaatimusten täyttämiseksi eduskuntaryhmiä pyydetään esittämään sekä nais- että miespuolinen ehdokas.

Puhemiesneuvostoa pyydetään koordinoimaan eduskuntaryhmien edustajia koskeva nimeämispyyntö eduskuntaryhmien suuntaan, jotka ilmoittavat edustajansa puhemiesneuvostolle.

Vastaus pyydetään toimittamaan sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.vnk@gov.fi lokakuun 2025 loppuun mennessä.

Määräaika

Tavoitteena on, että työryhmä saa työnsä päätökseen eduskunnan kevätistuntokaudella 2026.

Muut seikat

Valtioneuvoston kanslia asettaa työryhmälle pääsihteerin ja muun tarvittavan sihteeristön. Parlamentaariseen työryhmään nimetään tarvittava määrä pysyviä asiantuntijoita. Työryhmä voi kuulla muita asiantuntijoita ja tilata asettavan määrärahan puitteissa asiantuntijalausuntoja.

Pääministeri

Petteri Orpo

Alivaltiosihteeri

Timo Lankinen

Jakelu Eduskunnan kirjaamo
Eduskunnan keskuskanslia
Lainsäädäntöjohtaja Tuula Kulo-vesi, eduskunta

Tiedoksi Ministeriöt
Oikeuskansleri Janne Salminen

VN/30559/2025-VNK-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: